

Groot tuindossier: heel veel trends en tuinontwerpen • Buitenmeubels
Zwembaden & zwembijvers • Interview met tuinontwerper Piet Oudolf

EIGEN HUIS

INTERIEUR

The Ultimate Dutch Design Magazine

79

pagina's
groen wonen

Was getekend: Wiel Arets
Toparchitect
ontwerpt villa

Jungle fever:
huis vol groen

Geshopt voor
de zomer!

Tuintafels,
terrasstoelen,
ligbedden, BBQ's,
en partytenten

Inspirerende interieurs

Verbouwd met bezieling:
van bungalow tot herenboerderij

Meer weten over dit huis
in Maastricht? PAG. 92

TRAVEL

Inside Keulen

Als het op kunst en cultuur aankomt, is de stad aan de Rijn haast net zo levendig en rauw als Berlijn. Ontwerper Eric Degenhardt geeft zijn insidetips prijs.

PRODUCTIE EN TEKST JACK MEIJERS
FOTOGRAFIE FLOOR KNAAPEN

De Aachener Weiher is een van de parken die de Grüngürtel rond om Keulen vormen.

Waarschijnlijk heb je ze weleens gezien, die foto's van Keulen vlak na de bevrijding?' Eric Degenhardt (1968, Keulen) heeft het ook niet

uit de eerste hand, maar kent de verhalen via zijn overgrootvader. 'Hij runde hier een handel in bouwmaterialen. En twee keer zag hij zijn zaak kapotgaan. Eén keer na de Eerste en één keer na de Tweede Wereldoorlog. In 1945 was Keulen een ruïne: alleen de Dom stond nog overeind.'

Na de oorlog herrees de stad met Marshallgeld uit zijn as. 'Misschien iets te snel,' nuanceert Degenhardt. 'Soms zou je wensen dat er langer was nagedacht. Het verleden is hier en daar wel erg hardhandig en rücksichtslos weggesneden. Anders dan München of Düsseldorf moet Keulen het niet hebben van zijn romantische Altstadt. Daar zijn niet meer dan wat flarden van bewaard gebleven. Dit is geen stad die je meteen inpakt, als Londen of Parijs. Liefde op het eerste gezicht is er niet bij. Je moet er een klein beetje moeite voor doen. Die Stadt versucht gar nicht schön zu sein. Die ist einfach so, die ist wie Sie ist.' Maar op de dagen dat de Rijn badend in het zonlicht richting Nederland stroomt, is Keulen een stad die je uitnodigt om terug te komen. 'Hoe vaak heb ik niet met de gedachte gespeeld om in Londen, Amsterdam of Berlijn te blijven? Tot nu toe is dat niet gelukt. Het klinkt een beetje als een cliché: maar Keulen is écht een dorp.' Als dat zo is, dan is het wel een afwijkend en interessant dorp. Degenhardt: 'Vóór Berlijn na de Wende doorbrak als vruchtbaar domein voor kunstenaars en culturele pioniers kreeg het experiment in Keulen een kans. In het midden van de jaren tachtig was de stad hét centrum voor eigentijdse kunst. Martin Kippenberger, Albert Oehlen: ze werkten hier. Ik vermoed dat het rauwe, kapsoneloze arbeidersimago van Keulen aantrekkelijk was. Ook nu zijn er weer talloze galeries die vanuit Berlijn naar Keulen terugverhuizen. De stad is daarnaast een permanente bouwput. Met geslaagde uitkomsten. Kijk bijvoorbeeld hoe voorbeeldig Peter Zumthor

bij Kolumba moderne architectuur op een bestaand monument laat aansluiten. En in de straten rond om de Brüsseler Platz, im Belgischen Viertel, zie je spontaan allerlei kleinschalige galerie- en winkeliniciatieven ontstaan. Daar heerst de gemoedelijke ongedwongenheid die typisch Keuls is.' »

'Voor deze stad moet je een klein beetje moeite doen'

Lees ook het interview met Eric Degenhardt op pagina 239.

Geen behoefte aan
hoempapa? Dan naar
Sixpack. RECHTERPAGINA
Boetiek Heimat is het
adres voor exclusieve
mode.

INSIDERTIPS

Uit het adresboek van Eric Degenhardt

Kunst & cultuur

Dom

Domkloster 2

In 1996 werd de Dom van Keulen (St. Peter und Maria) toegevoegd aan de Werelderfgoedlijst van Unesco. De bouw van Duitslands grootste kathedraal (de gotische noord- en zuidtoren zijn ruim 157 meter hoog) begon in de dertiende eeuw en duurde 632 jaar. Degenhardt: 'Net als de Rijn niet weg te denken uit het stadsdecor. Alleen heeft het in de oorlog niet veel gescheeld. Negentig procent van de stad lag in puin, maar de Dom stond nog strak overeind. De Amerikaanse bommenwerpers hadden hem gespaard als oriëntatiepunt.'

Gabrielle Ammann Gallery

Teutoburger Strasse 27

Naast haar werk als designconsultant organiseert Gabrielle Ammann in haar eigen galerie overzichten van ontwerpers als Ron Arad, Satyendra Pakhalé, Marc Newson en het Italiaanse collectief Nucleo. www.ammann-gallery.com

Kolumba

Kolumbastrasse 4

De Zwitserse architect en Pritzker Prize-winnaar Peter Zumthor

beschouwt architectuur als een lichaam, gevormd om een binnenklimaat. Zo bouwde hij in 2007 op de ruïnes van een oude gotische kerk Kolumba, het museum voor beeldende kunst van het aartsbisdom Keulen. Degenhardt: 'Ik loop daar geregeld naar binnen, niet zozeer vanwege de religieuze kunst, maar om te begrijpen wat Zumthor onder ruimtelijke kwaliteit verstaat. Het is verbluffend te zien hoe je met weinig zo veel kunt doen. Tussen al die drukke winkelstraten ligt daar ineens Kolumba, als een oase van stilte, rust en bezinning.' www.kolumba.de

MAKK

An der Rechtschule

Het Museum für Angewandte Kunst Köln is het enige in zijn soort in Nordrhein-Westfalen. Naast achthonderd jaar sierkunst (glas, keramiek, textiel, sieraden) beschikt het MAKK over een uitgebreide collectie hedendaags design uit West-Europa en de Verenigde Staten. Degenhardt: 'Een paar keer per jaar zijn er spraakmakende thematentoonstellingen. Tot en met 22 april is bijvoorbeeld Von Aalto bis Zumthor te zien met meubelontwerpen van architecten. www.makk.de

Museum Ludwig

Heinrich-Böll-Platz

Dankzij de industrieel Peter Ludwig groeide Trumpf Schokolade in de tweede helft van de vorige eeuw uit tot een van de grootste ondernemingen binnen de chocoladesector. Ludwig verdiende er gigantisch veel geld mee. Gelukkig kocht hij daar eigentijdse kunst van. Zijn wereldberoemde verzameling popart – met Andy Warhol, Robert Rauschenberg en Roy Lichtenstein – vormt de rug-gengraat van de collectie in het Museum Ludwig. Maar ook de Russische avant-garde, de Duitse expressionisten en Pablo Picasso maken deel uit van de vaste expositie. Degenhardt: 'Het gebouw van het Keulse architectenduo Busmann + Haberer steekt fenomenaal af tegen de buurman: de monumentale Dom. Binnen zijn de lichtinval en het uitzicht op de Rijn spectaculair. Rem Koolhaas heeft het entreegebied een paar jaar geleden opnieuw ingericht.' www.museum-ludwig.de

Oper Köln

Offenbachplatz

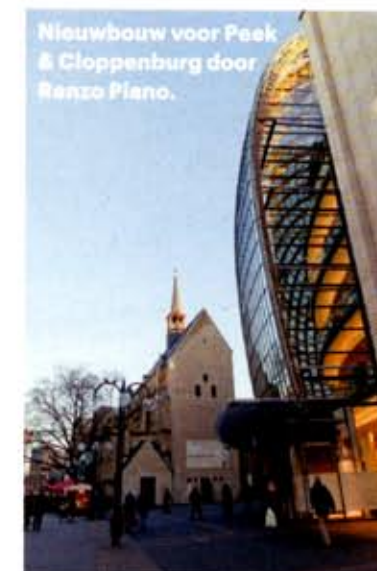
De Oper Köln behoort tot de beste operahuizen van Europa. Degenhardt: 'Ik heb veel bewondering voor de architect: Wilhelm

Riphahn. Hij heeft nog samengewerkt met mijn overgrootvader, die een handel in bouwmaterialen had. In zijn geboortestad Keulen heeft Riphahn meer bijzondere gebouwen gerealiseerd: het Französische Kulturinstitut, de Dresdner Bank en de Kölische Kunstverein. Zoals hij die Oper al in 1954 heeft bedacht, als een paar in elkaar geschoven schoendozen, is baanbrekend. Niet iedereen vindt het mooi. Het is een gebouw zonder krullen.' www.operkoeln.de

Wallraf-Richartz-Museum

Obenmarspforten

Terwijl in Museum Ludwig de moderne kunst van de twintigste eeuw aan bod komt, biedt het Wallraf-Richartz een indrukwekkend overzicht van de Europese beeldende kunst van de dertiende tot het begin van de twintigste eeuw. Lang vond de collectie onderdak in het Museum Ludwig, tot in 2001 de nieuwbouw van de Keulse architect Oswald Mathias Ungers gereed was. Met beroemde doeken van Lucas Cranach de Oude, Jacob Jordaens, Rubens en een grote verzameling impressionisme (de Fondation Corboud). www.wallraf.museum »

Nieuwbouw voor Peek & Cloppenburg door Renzo Piano.

Taschen begon zijn boekenimperium in Keulen.

Gabrielle Ammann presenteert werk van Nucleo.

Salvo Schmitz in de Aachener Strasse.

Oude meesters in het Wallraf-Richartz-Museum.

Naast de indrukwekkende collectie popart tot en met 13 mei in Museum Ludwig: werk van Cosima von Bonin.

INPAKKEN

Van 4711 tot Manufactum

Shoppen

4711

Glockengasse 4

Overall in Keulen kun je terecht voor een flesje eau de cologne. Maar als je dan toch zo'n flacon uit de oudste parfumbakkerij ter wereld wilt meenemen, koop die dan in het Haus 4711. Op de markt sinds 1709 en nog steeds wereldberoemd. Degenhardt: 'Een oudtante van me woont in Schotland. Ze laat zich nog af en toe een cadeauverpakking Echt Kölnisch Wasser sturen.' www.4711.com

Città di Bologna

Flandrische Strasse 4

'In Keulen hebben de meeste mensen niet zoveel geld over voor mode,' vertelt Eric Degenhardt. 'Als je iets van Issey Miyake, Martin Margiela of Dries van Noten koopt, wil je dat de mensen zien dat je er geld voor hebt betaald.' Mannen die hun euro's niet in bier, maar in een long sleeve shirt van Paul Smith en een paar schoenen van Bikkembergs investeren, kunnen in de Flandrische Strasse terecht.' www.citta-di-bologna.com

Designpost Köln

Deutz-Mülheimer Strasse 22a

In 2006 ging recht tegenover het gebouwencomplex van de Internationale Möbel Messe Cologne een nieuw initiatief van start. In het gerenoveerde Poststation van Köln-Deutz presenteren ongeveer dertig merken uit Nederland, Duitsland, Italië, België, Denemarken en Zwitserland permanent hun collecties (onder andere Arco, Pastoe, Lintelo, Magis, Moooi, Montis en Moroso). Degenhardt: 'De meubelbeurs Keulen was een tijdje ingedut, maar ik geloof dat ze de draad dit jaar weer te pakken hebben.' Wie buiten de beursdagen in januari design wil ademen, moet naar Designpost Köln. www.designpostkoeln.de

Flämisches Viertel

Beter dan het aanbod van de voorstelbare ketens in winkelstraten als de Schildergasse en de Hohe Strasse zijn de etalages in de Belgische wijk, het Flämisches Viertel. Degenhardt: 'In de straatjes rond de Brüsseler Platz en de verderop gelegen Ehrenstrasse vind je talloze boetiekjes en kleinschalige initiatieven met een afwijkend aanbod.'

Heimat

Mauritiuswall 76

Eigenlijk houden we daar niet van: winkels waar je eerst moet aanbellen. Doorgaans plens je daarna in een ijskoud bad van gereserveerdheid. Niet bij Heimat, daar word je aange-naam warm ontvangen. Deze mode-winkel (heren- en damescollectie) 'weckt Sehnsucht nach Identität' met mooie stukken van Jil Sander, Missoni, Comme des Garçons, Balenciaga en Haider Ackermann. De eigenaren beloven niets te veel: 'Hier finden unsere Träume eine Heimat.' www.heimat-koeln.de

Manufactum

Brückenstrasse 23

Denk terug aan de kwaliteitsproducten die nog overal werden verkocht toen uw grootouders jong waren. En die nu nergens meer zijn te vinden. Behalve bij Manufactum dan. Je struikelt er over de tuingieters, papierdozen, lichtknoppen en speeltjes die eigenlijk niet nodig zijn. Maar die je toch niet kunt laten staan. Een winkel om in te verdwalen en de tijd te vergeten (ze verkopen er ook prachtige klokjes en uurwerken). Allemaal te zien en te beleven in het Disch-Haus, een Nieuw-Zakelijk

monument van architect Bruno Paul, pal tegenover het Kolumba-museum. www.manufactum.de

Messing Müller

Minoritenstrasse 1

Neem vooral de tijd om de potten en pannen in het Untergeschoss, eigentijds design in het Erdgeschoss en de verzameling deurklinken en brievenbussen in het Obergeschoss van Messing Müller te bezichtigen. Bedrijfsleider Herr Bohn is verslingerd aan kwaliteit. 'Wat mij niet bevalt, komt er niet in.' Hij weet het niet precies, maar houdt het erop dat hij in dit familiebedrijf (sinds 1904 in Keulen) op vijftienhonderd vierkante meter zo'n dertigduizend verschillende items verkoopt. Het duizelt ons. Hém niet: 'Macht einfach Spass!' www.messing-mueller.de

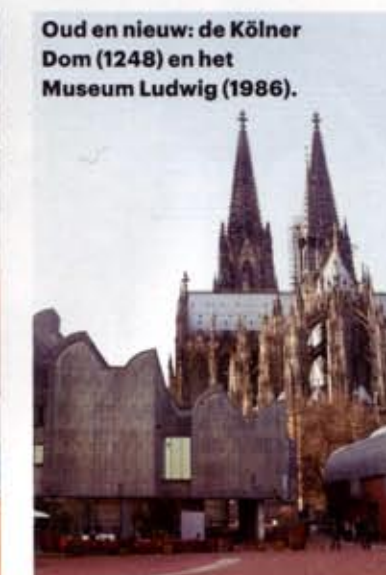
M. Philippi

Dürener Strasse 190

Margot Philippi combineert damesmode met accessoires en meubels van labels als Muuto en Moustache. Eric Degenhardt ontfermde zich over het interieurconcept. www.m-philippi.com »

De Glockengasse huisvest de originele 4711-winkel.

Oud en nieuw: de Kölner Dom (1248) en het Museum Ludwig (1986).

Mannenmode bij Città di Bologna.

Architectuur van Wilhelm Riphahn: Oper Köln.

VON AALTO
from Aalto

BIS ZUMTHOR
to Zumthor

ARCHITEKTENMÖBEL
furniture by architects

16. Januar – 22. April 2012

Het Museum für Angewandte Kunst Köln presenteert spraakmakende thematentoonstellingen. RECHTERPAGINA
Maak wat ruimte in de agenda voor Messing Müller, waar tegen de 30.000 producten te koop zijn.

Het Katern/Interview

**'Niet te veel fratsen.
Dat krijg je hier met de
paplepel ingegoten'**

Eric Degenhardt Met zijn meubels wil hij de ruimte en de mensen die daarvan gebruikmaken met elkaar verbinden. 'Zelf ben ik niet zo gestructureerd. Maar ik houd ervan als de dingen het wél zijn.'

Het huis waar Eric Degenhardt (1968, Keulen) werkt, is het pand waarin hij opgroeide. 'Ik herinner me dat verderop in de straat een nieuw huis werd gebouwd. Als negenjarige kon ik daar geen genoeg van krijgen. Magisch bijna, om te zien hoe uit al die losse eindjes een bewoonbare constructie ontstond. En uitgerekend op de plek waar we nu zitten, droomde ik ervan om later meubels te maken. Hier, in de opslag, waar mijn overgrootvader lang geleden een handel in bouwmaterialen had.'

U bent van 1968. Te jong om weet te hebben van de ruïne die uw geboortestad na afloop van de Tweede Wereldoorlog was. 'Klopt, veel Altstadt was er niet meer. De bestuurders hebben de wederopbouw na de oorlog voortvarend aangepakt. Zo slagvaardig dat Keulen bepaald niet de meest schilderachtige stad van Duitsland is. Anderzijds typeert dat de mensen hier. Het zijn aanpakkers die zich er niet onder laten krijgen.'

Nuchter en no-nonsense zijn trefwoorden die ook op uw werk van toepassing zijn. 'Niet te veel fratsen, dat is de grondhouding die je hier via de traditie van Bauhaus, Mies van der Rohe en later Dieter Rams met de paplepel krijgt ingegoten. Anderzijds moeten we leren leven met een ander Duits imago: dat van zwart leer en zwaar eiken. Ga op de meubelbeurs maar eens kijken hoeveel er daarvan is.'

Ludwig Mies van der Rohe werd geboren in Aken, de stad waar u architectuur studeerde. 'Iets van zijn Sachlichkeit is wel blijven hangen, hè? Eigenlijk ben ik zelf helemaal niet zo ge-

structureerd. Maar ik houd ervan dat de dingen dat wél zijn.'

Hoe ontwikkelt een architect zich tot meubelontwerper? 'De twee disciplines zijn als broer en zus. Tijdens mijn werk voor Erich Schneider-Wessling ontdekte ik dat productontwerp in het verlengde ligt van architectuur. Ruimte vormt de huid, maar voor de invulling van die ruimte heb je voorwerpen en objecten nodig. Meubels beschouw ik als een interface tussen de architectuur en de mensen die er gebruik van maken.'

Zonder meubels, zonder gebruikers is een ruimte niets? 'Een verpakking zonder inhoud.'

Op dit moment toont het MAKK, het Museum für Angewandte Kunst Köln, meubels van architecten. Bestaat er, behalve het schaalverschil, een wezenlijk onderscheid tussen de oriëntatie van een architect en een ontwerper? 'Architecten bekijken zich vaak op de complexiteit van een meubel. Ze vergeten dat er bij een stoel of tafel veel minder context is. Een gebouw heeft altijd context, er is een functie en het ligt in een bepaalde omgeving. Toen ik me na mijn architectuurstudie in industrieel ontwerp wilde verdiepen, was er aanvankelijk weinig begrip. 'Du kannst ein Haus bauen, dann kannst du auch ein Schrank bauen!' Ik heb het altijd belangrijk gevonden om over de rand van je eigen bord te gluren.'

Tussen beide beroepsgroepen bestaan nogal wat misverstanden? 'Tussen ontwerpers onderling ook. Zo vinden Italianen dat een Duitser zich maar beter niet aan gestoffeerde meubels kan wagen.'

Bewijzen uw Cup Chair en Sofa voor Richard Lampert

LINKS Voor Böwer maakte Eric Degenhardt een dressoir. RECHTS Luxe bewaarmappen (werk in uitvoering).

hoezeer ze zich vergissen? 'Ik zie een bank of stoel als een gebouw dat vanuit elke hoek interessant is. Je moet er aan alle kanten omheen kunnen lopen. Veel banken zijn bedacht met het idee dat ze ergens in een hoek van de kamer belanden. Dus komt de achterkant er bekaaid van af. Wat ik bedenk, moet midden in de ruimte net zo goed kunnen overleven.'

U laat gebruikers graag de vrijheid om zelf keuzes te maken. 'Er leiden meerdere wegen naar Rome. In mijn architectentijd kwam ik erachter dat lichtpunten bijna standaard in het midden van het plafond zitten. Onbegrijpelijk!'

Voor Richard Lampert werkte u aan een mini-archi-

tectuurproject. 'Ik wilde een huis maken dat zo klein was dat je in één klap alle vergunningen kon omzeilen.'

En voor Lamy bedacht u een balpen: van groot naar klein. 'Bij zo'n object kan ik me verliezen in de ergonomie van het gereedschap. De overgangszone tussen architectuur en industrieel ontwerp is fascinerend: compacte ruimtes, slimme voorwerpen en meubels die je niet streng één kant op sturen. Om daarmee te experimenteren, werk ik met bedrijven die niet alleen in omzet en oplagecijfers denken. Woonbladen gebruiken de term tijdloos vaak als aanbeveling. Voor mij is 'tijdloos' net zo beperkt als buiten adem achter elke laatste trend aan hollen. Tijden en behoeftes veranderen nu eenmaal. Een interieur moet de kans krijgen te evolueren, zich te ontwikkelen. De kamers bij mij thuis heb ik ingevuld met dingen die mijn pad kruisten. Een interieur moet groeien, hoeft niet op stel en sprong af. Of klinkt dat ongeloofwaardig uit de mond van iemand uit Keulen?' ©

'Het is belangrijk over de rand van je eigen bord te gluren'
- Eric Degenhardt